

[Aagaard]

Der er til dette lovforslag stillet et ændringsforslag af et flertal, men nu kan jeg forstå på hr. Bakholts bemærkninger, at man er enige i, at det kan få nogle uheldige virkninger, f.eks. for dem, der til dato har indgået bindende aftaler om f.eks. nedrivning. Da vi også ved første behandling gav udtryk for, at man ikke skulle vedtage beskatningsregler, som rammer folk, der har handlet i tillid til de gældende skatteregler, skal jeg på det konservative folkepartis vegne anmode om, at dette forslag tilbagesendes til fornyet udvalgsbehandling.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

§ 1, ændringsforslaget og § 2, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Anden behandling af lovforslag nr. L 121:

Forslag til lov om ændring af lov om læringsforhold. (Lærekontrakter med flere lærere (kombinationsaftaler)).

(Fremsat 14/3 84: Første behandling 22/3 84. Betænkning 10/4 84).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§§ 1 og 2 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg forslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 59:

Forslag til folketingsbeslutning om ungdomsgaranti.

Af Ritt Bjerregaard (S) m.fl.
(Fremsat 13/3 84).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Forslaget er en genfremsættelse, og jeg har tidligere sagt ganske mange positive ord om det. Jeg mener også, at vi under forhandlingerne om det af regeringen fremlagte ungdomsprogram i forbindelse med forhandlingerne om finanslovforslaget fik en meget positiv drøftelse med socialdemokratiet om disse ting.

Nu ved vi jo alle, at finanslovforhandlingerne ikke endte med ægteskab – det blev nærmest skilsmisse – men tilbage blev der noget i retning af et fællesbarn, som både socialdemokratiet, regeringen og det radikale venstre har samkvemsret til, og dette fællesbarn er regeringens ungdomsprogram, som tilmed har fået støtte fra både fremskridtspartiet og SF ved adskillige lejligheder.

Jeg synes, at det, vi nu skal gøre, er at få dette ungdomsprogram udmøntet. Det betyder en ganske kraftig indsats. Jeg ved godt, at socialdemokratiet ville have gået noget videre, men socialdemokratiet kan ikke benægte, at der i det, vi lagde frem, er en ganske kraftig imødekomelse af de synspunkter, som er nedfældet i socialdemokratiets forslag.

Connie Hedegaard (KF):

Hvis man slår op i Gyldendals røde fremmedordbog under ordet garanti, så vil man finde ud af, at det betyder »borgen, betryggelse, sikkerhed, påtagelse af forpligtelse«. Der er derfor ikke noget at sige til, at unge mennesker ved ordet »garanti« har nogle ganske særlige forventninger, stiller nogle særlige krav om, at så skal der også være en uddannelsesplads eller et job til dem.

Det er selvsagt vores opgave at arbejde for, at vi kan give de unge tilfredsstillende tilbud, men spørgsmålet er, om det er anstændigt, at folketinget ved at give en garanti påtager sig en forpligtelse, som vi rent faktisk ikke vil kunne opfylde på en rimelig måde. Det mener det konservative folkeparti ikke det er. Vi skal skabe uddannelses- og arbejdspladser, men vi afviser fortsat at skabe nogle urealistiske forventninger ved at tale om garanti.

Det betyder imidlertid ikke, at vi ikke finder mange sympatiske ting i det forslag, vi i dag behandler. Således glæder det os, at socialdemokratiet prioriterer uddannelsessigtet så højt, som det er tilfældet, og det glæder os også, at man accepterer princippet om merindskrivning, selv om vi ikke vil gå så langt som til at indføre tvungne kvoter, som det jo foreslås.

Man taler også i forslaget om en øget geografisk spredning, om en styrkelse af vejledningsindsatsen og indførelse af nye uddannelsesstilbud, alt sammen er det ting, der er indeholdt i regeringens ungdomspakke, og som vi derfor fra konservativ side håber vi kan få et positivt og konstruktivt samarbejde omkring i det særlige udvalg til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden, som dette forslag vil blive henvist til. Målet skulle gerne være, at vi ikke kun kan give de unge den garanti, som allerede efter sommerferien rent faktisk vil være en realitet, men også kan give dem en garanti i form af, at der vil være en reel valgmulighed, når de står over for at vælge uddannelse.

Hvis man ser på, hvordan ledigheden blandt unge fordeler sig på aldersgrupper, vil man imidlertid se, at der desværre er lang vej igen, før vi kan give de unge en egentlig beskæftigelsesgaranti. Da Danmarks Statistik i oktober 1983 gjorde ungdomsledigheden op, var der 74.000 unge ledige under 25 år, og

heraf udgjorde de 20–24-årige hele 57.000. Det er en kendsgerning, at denne aldersgruppe først og fremmest ønsker beskæftigelse, ikke mindst fordi en pæn del af dem allerede har en kompetencegivende uddannelse. At tilbyde disse unge et jobskabelsesprojekt el. lign. kan kun være en absolut nødløsning, og vi finder derfor ikke, at man bør planlægge og kalkulere med sådanne åbenlyse nødløsninger helt frem til udgangen af 1987, sådan som det foreslås her.

Erfaringerne fra ungdomsgarantiforsøgene viste netop, at sådanne projekter ikke havde den positive effekt, man kunne have håbet på, og slet ikke havde en positiv effekt for den svageste del af målgruppen. Hvis denne gruppe skal have forbedret sine muligheder for at komme ind på arbejdsmarkedet, er det uddannelse, omskoling og andre langsigtede og mere perspektivrige løsninger, der skal til, hvorfor det må være på sådanne områder, vi skal anvende de ressourcer, der står til rådighed til bekæmpelse af ungdomsledigheden, hvilket der også lægges op til i regeringens ungdomspakke. Men selvfølgelig kan ungdomspakken ikke løse alle problemer, og derfor er det vigtigt, at vi stadig går sammen om at finde nye forslag og nye ideer, der kan bedre de unges beskæftigelsesudsigter.

Da vi altså alle erkender ungdomsarbejdsløshedens katastrofale og uacceptable omfang, håber vi i det konservative folkeparti, at vi uden at lave, hvad vi opfatter som en kunstig og urealistisk ungdomsgaranti, ved en fælles indsats kan forstærke indsatsen over for de unge, således at vi i løbet af kortest mulig tid og også assisteret af det forestående markante fald i ungdomsårgangene vil nå frem til, at garantien bliver en realitet, fremfor et flot men p.t. desværre urealiserbart løfte på et stykke papir.

Vi ser trods alt mange positive tendenser i den retning i dette beslutningsforslag.

Tørnæs (V):

Vi er enige med forslagsstillerne i, at ungdomsarbejdsløsheden er et stort problem. Det er en genfremsættelse, og vi redegjorde meget detaljeret for vores stilling til beslutningsforslagets enkelte punkter ved den lejlighed, så jeg skal ikke her gå dybere ind i forslaget enkeltelementer, men blot komme med et par generelle betragtninger.

[Tørnæs]

Er det ikke rigtigt, at der er gjort mere end nogen sinde i det seneste par år for at bekæmpe ungdomsarbejdsløsheden? Er det ikke rigtigt, at der er sat flere initiativer i gang og opnået større resultater end nogen sinde, også under den tidligere socialdemokratiske regering? Er realiteten derfor i denne sag ikke, at dette forslag i virkeligheden er langt bag efter udviklingen, og at der på en lang række af de felter, som er skitseret, ikke er skiltet med nogen garanti, men i virkeligheden er sket en lang række forbedringer, og at vi sammen hermed kan glæde os over de generelle forbedringer, således at der i erhvervslivet skaffes mulighed for at lave flere uddannelsespladser, og således at man kan få uddannet flere, hvor der er mulighed for en varig beskæftigelse?

Vi kan ikke give tilslutning til forslaget.

Carsten Andersen (SF):

Fra SFs side vil vi gerne give hr. Tørnæs ret i, at der er gjort meget for unge og for at afskaffe ungdomsarbejdsløsheden. Men der er ikke gjort nok. Det er det, der er problemet. Ungdomsarbejdsløsheden er jo et fantastisk alvorligt og stort problem, som der ikke er gjort nok ved. Det er derfor, forslagene bliver ved at komme frem, og vi bliver nødt til at diskutere ungdomsarbejdsløsheden herinde, indtil man får gjort nok ved den.

Fra SFs side betragter vi forslaget som et godt forslag, der tager fat på spørgsmålet om retten til en uddannelse. Der står i forslaget, at de unge skal tilbydes en grundlæggende kompetencegivende uddannelse. Vi mener egentlig nok, at forslagets formulering burde være strammet mere op, sådan at der stod, at de unge burde garanteres eller burde sikres en grundlæggende kompetencegivende uddannelse. Vi håber, at det er det, der egentlig menes med ordet »tilbydes«, idet der jo desværre er nogle unge, som på grund af opvækstforhold og livssituation ikke er i stand til at tage imod tilbuddet i den situation, hvori de befinder sig, når tilbuddet er der. Derfor skal der lige som være et sikkerhedsnet, som fanger de unge op.

Vi mener, at med dette forslag kommer også retten til at få en uddannelse, for vi ved jo, at uddannelse betyder en bedre funktion her i livet. Det betyder en bedre livskvalitet, og det betyder, at man har en større sikker-

hed også til at klare sig fri af de mange skær, der er i vores samfund i dag.

Om de enkelte elementer skal jeg nævne, at vi er positive over for nye uddannelses tilbud inden for EFG-området, men vi er kritiske over for EFG-uddannelser på det sociale og sundhedsmæssige område. Vi mener, at der findes uddannelser inden for det område, og at disse uddannelser burde styrkes, og i stedet for de nedskæringer, som man sætter ind med i øjeblikket, burde man åbne dørene, således at man bevarer og forbedrer de socialpædagogiske uddannelser.

Vi kunne også godt tænke os en opstramning i forslaget, der sikrede lære- og praktikpladser. Vi mener ikke, at tilbuddene og støt-teordningerne er tilstrækkeligt, men ville ønske, at der virkelig blev en opstramning, sådan at man kunne garantere de unge lære- og praktikpladser, og at man bedre kunne se, hvor lære- og praktikpladserne blev oprettet, og at det ikke, som det er i dag, overlades til de unge selv at skulle støve praktikpladserne op. Foruden mange andre opgaver i forbindelse med de unge, har det offentlige også den opgave at få sikret, at de unge kommer igennem det uddannelsesforløb.

Det nævnes i forslaget, at man skal sikre de dårligst stillede, og det siges direkte i bemærkningerne, at det er et spørgsmål om prioritering at kunne gå ind for løn i basisåret. Jeg synes, det er godt, at man nævner, at man er enig i, at der skal være løn i basisåret, men det problematiske er netop, at det er et spørgsmål om prioritering, og prioriteringen falder i denne omgang ikke ud til de unges fordel, men til mammons fordel. Det synes vi er problematisk. Vi synes, man skulle prioritere de unge, og at man skulle investere i de unge i stedet for.

Endelig om indsatsen over for de 20-24-årige. Det er jo det problematiske med de unge, at de bliver ældre og ældre, og når man ikke skaffer dem arbejde, bliver det ikke længere ungdomsarbejdsløshed, men voksenarbejdsløshed, og så bliver det til sidst måske også alderdomsarbejdsløshed. Vi mener, det er vigtigt, at man udvider gruppen af 20-24-årige, sådan at vi også får den ældre aldersgruppe med. Jeg tror ikke, der kan være nogen uvidenhed om, at det stadig væk er den gruppe, der ikke har været i gang på en arbejdsplads, der også må sigtes på her.

[Carsten Andersen]

Vi vil yde støtte til forslaget og ser frem til et frugtbart udvalgsarbejde.

Ole Vig Jensen (RV):

Forslagsstillerne vil vide, at det radikale venstre er meget enig med socialdemokratiet om, at der er behov for at anstrenge sig til det yderste i dette ting for at give bedre betingelser for unge, når det gælder såvel beskæftigelse som uddannelse.

Sandheden er også, at måske netop socialdemokratiet og det radikale venstre i ganske lange perioder har taget en række initiativer på dette område, men heldigvis har det været sådan, også på det seneste under en ny regering, at det her har været muligt i det store og hele at fastholde den brede indsats på området. Jeg indrømmer, at socialdemokratiet skal slå knuder på sig selv for at indgå i dette samarbejde tilstrækkelig konstruktivt – det har jeg sagt ved så mange andre lejligheder – men netop når det har været bekæmpelse af ungdomsledigheden, der har været på dagsordenen, synes jeg faktisk, vi er nået meget langt. Det er rigtigt, som ministeren har sagt, at en række af de ting, der nu på det seneste er vedtaget, ikke indgik i et egentligt forlig med socialdemokratiet, men er fremkommet ved forhandlinger såvel med regeringen som socialdemokratiet og det radikale venstre. Jeg tillægger det stor betydning, at vi kan fastholde den bredde også i de fortsatte initiativer.

Så vil jeg tillade mig at henvise til, at såvel i foråret 1983 som ved finansloven, som den så ud, da den blev nedstemt i december 1983, og ved den endelige finanslovvedtagelse i begyndelsen af dette år, ved alle tre lejligheder blev indsatsen for de unge med henblik på at skaffe bedre uddannelse og beskæftigelse forstærket, og ikke mindst i år gøres der efter min opfattelse faktisk noget af en gigantisk indsats, ikke bare af dette ting, men også af de mange, som skal medvirke til, at det bliver muligt at skaffe de nødvendige uddannelsespladser og beskæftigelsesmuligheder. Jeg mener, der stilles meget store krav til alle, som har et medansvar i denne sag. Jeg tror også på, at de vil leve op til det.

Hvis man ser socialdemokratiets forslag igennem, er der en række af punkterne, der helt tydeligt indgår i den ekstraordinære indsats, som nu øves, og det er da så udmærket,

at vi netop er enige om, hvor det er, der skal sættes ind. Det, vi er betænkelige ved, er at udstede den bekendte ungdomsgaranti, som skulle sikre, at unge under alle omstændigheder inden for nogle bestemte terminer ville være sikre på at få både noget uddannelse og beskæftigelse.

Når vi er betænkelige, er det ikke, fordi vi som sagt ikke vil anstrenge os til det yderste, men fordi opgaven er så stor og så vanskelig, at vi muligvis kan give de unge et forkert og måske oven i købet et falsk indtryk af, at vi evner at løfte denne opgave inden for en meget kort periode.

Jeg glæder mig over, at vi i hvert fald på ét punkt nu har nået det, som vi har satset på igennem flere år, nemlig at alle unge, der forlader folkeskolen, fremover skulle kunne få en plads i uddannelsessystemet. Og det er ikke bare på grund af et faldende børnetal, for vi har netop det højeste antal unge netop nu. Det interessante er, at der er sket en vældig kapacitetsmæssig udbygning og også en geografisk spredning ud over landet, og det betyder, så vidt jeg kan se, at mange af de unge, der nu har stået i arbejdsløsheds køen – i for lang tid i øvrigt – i de nærmest kommende år vil kunne få plads på vore uddannelsesinstitutioner. Når vi derudover også har taget initiativer af utraditionel karakter, mener jeg faktisk, at vi er nået meget langt.

Men det skal ikke betyde, at vi ikke går ind i et udvalgsarbejde om denne sag. Overalt hvor vi er i stand til at præstere nye resultater, ønsker vi at være med.

Poulsgaard (FP):

I bemærkningerne til forslaget står der, at arbejdsløsheden er det danske samfunds alvorligste problem. Det kommer fra et parti, der faktisk er skyld i, at vi har den enorme arbejdsløshed. Der er blevet sagt så mange ord heroppefra om, at vi skulle ordne ditten og vi skulle ordne datten, og vi må ikke forsømme dit og dat. Ja men når vi står i den situation, skyldes det netop, at vi har villet ordne alt, alt for meget herindefra, og derfor er erhvervslivets omkostninger blevet alt, alt for store. Det er jo det, der er hele humlen. De lande, der ikke har socialdemokratiske regeringer, de lande i Vesten, der har ført en anden politik, har jo slet ikke den arbejdsløshed, som vi har i Danmark, så det er for at

[Poulsgaard]

råde bod på en gammel skade, der kunne have været undgået, man nu kommer her.

Men vi står med de unge arbejdsløse, og det skal vi gøre noget ved. Det er mit parti enig i, og derfor har vi fremsat det forslag til grundlovens § 75, som vi har diskuteret nogle gange. Jeg kan se, at hr. Kaj Poulsen nikker; han kan huske det forslag. Det er det eneste forslag, der duer, hvis vi skal have alle folk i beskæftigelse. Det er ikke bare de unge, det er også dem, der er lidt ældre, der jo også gerne skulle i gang. Men det er ikke § 75-forslaget, vi skal diskutere her.

Vi diskuterede jo hele dagen i går, og vi kan da fortsætte i dag. Det var i hvert fald også for dårligt, sagde hr. Carsten Andersen, at de unge selv skulle ud og støve noget arbejde op. Hr. Carsten Andersen vil så gerne lede de unge i snor: uha, kom til mig, så skal jeg nok sørge for det hele. At de unge selv skal gøre den mindste indsats, det er alt, alt for meget at forlange. Den holdning har mit parti ikke. Vi ønsker lidt overladt til den enkelte også.

Det er egentlig fantastisk, at socialdemokratiet vil komme med sådan et forslag, når man samtidig går imod et forslag, der har været om, at man kunne trække hushjælp fra, hvis man ansatte en ung pige. Ja, nu smiler de igen på den socialdemokratiske række, for det må ikke kunne trækkes fra. Men hvor mange arbejdspladser ville der ikke ligge i det, hvis man fik lov til at trække fra, når man havde en ung m/k i huset? Nej, siger man så, det er de rige, der får gavn af det. Nej, som gode socialdemokrater, der går på arbejde begge to, ville de selv få gavn af sådan et forslag, men det ville selvfølgelig betyde, at folk måske selv begyndte at passe deres børn, og så ville alle de her udklækningsanstalter for børnepædagoger og andre, vi har, blive overflødige, så derfor kan man ikke gå med til det. Men dér lå der så afgjort noget.

Vi må også til at se på det paradoksale problem, vi har. Det var ung pige i huset, jeg snakkede om – det må man ikke en gang sige, for de hedder m/k i dag – men man kunne godt begynde at se lidt på landbrugets situation. Det er ikke det store erhverv længere, men der er altså en masse landmænd, der i disse dage simpelt hen ikke kan få medhjælp. Der er altså noget, der er fuld-

stændig forkert, og her kunne de unge måske henvende sig.

Vi har, som ministeren var inde på, været med til noget forlig omkring ungdomsarbejdsløsheden, og det er ikke godt, det, vi har lavet, men det er bedre end ingenting. Det forlig vil vi selvfølgelig vedgå og vedstå.

Men det, vi skulle herinde, var bare at gøre én eneste ting, nemlig at sætte skatterne ned. Det ville få flere i beskæftigelse, det ville få hjulene til at snurre. Det er den vej, vi skal frem. Dette beslutningsforslag øger skattebyrden, og dermed øger det på længere sigt arbejdsløsheden også blandt de unge. Derfor er det alt i alt et dårligt forslag.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Sigtet, at give alle unge under 25 år et tilbud om uddannelse eller beskæftigelse, støtter VS selvfølgelig hundrede procent. Midlet kan man så være mere eller mindre enig i. Vi er enige i socialdemokratiets tanker om, at ungdomsgarantien primært skal sigte imod, at unge tilbydes en grundlæggende, kompetencegivende erhvervsmæssig uddannelse. Det er et synspunkt, vi er hundrede procent enige i. Men så er vi knap så begejstrede for nogle af de uddannelsesstilbud, der nævnes, eksempelvis etableringen af de nye EFG-uddannelser på det sociale og sundhedsmæssige område, som vi ikke finder specielt perspektivrige, og som vi, skønt det modsatte forsikres i bemærkningerne, frygter vil blive en underminering af de eksisterende uddannelser inden for dette område. Dem så vi hellere udbygget. Og trylleformularen »Sikring af uddannelseskapa- citeten gennem merindskrivning« går vi direkte imod.

Så er vi selvfølgelig glade for de overskrifter, hvor der står: »Sikring af lære- og praktikpladser« og »Sikring af en effektiv vejledning af de unge«. Men hvad angår ideerne om forbedring af økonomiske støtteordninger over for de særlig vanskeligt stillede unge, så vi heller basisårslønnen på EFG genindført. Vi finder simpelt hen, at det er en forkert prioritering, når vi ikke prioriterer at få basisårslønnen ind nu.

Når vi kommer til beskæftigelsestilbudde- ne, skal jeg præcisere, skønt det er sagt mange gange, at vi slet ikke vil være med, når der i disse er indbygget et løntrykkercirkulære, som har som konsekvens, at unge må gå

[Elisabeth Bruun Olesen]

for en sulteløn langt under de normale overenskomster. Vi finder simpelt hen, at det er et direkte anslag mod fagbevægelsens styrkepositioner, at eksempelvis faglærte bygningsarbejdere kan blive sendt på beskæftigelsesprojekter og blive tvunget til at gå på løntrykercirkulæret. Her er vi stået af for længst.

Når vi snakker om beskæftigelsesprojekterne, ser vi i det hele taget ikke nogen fidus i blot at pumpe nogle penge ind i private arbejdsgivere og så håbe på, at disse vil skabe nogle job. Skal der endelig være tale om beskæftigelsesprojekter, så vi hellere nogle flere lavet i kommunal regie.

I bemærkningerne på side 7 står der anført: »Selv om uddannelsesinitiativerne i dette forslag realiseres, herunder tilvejebringelsen af lære- og praktikpladser, vil der stadig væk være en stor gruppe af unge – fortrinsvis de 19–24-årige – der ikke ville finde plads i et længerevarende uddannelsesforløb. EIFU-kurser kan, hvis de målrettes, således at de direkte fører frem til uddannelse eller beskæftigelse, være et tilbud for denne gruppe.«

Om EIFU-kurserne vil jeg blot sige, at dem finder vi faktisk totalt perspektivløse i dag. De er degeneret til blot og bar opbevaring, som kun sikrer én ting, nemlig at arbejdsgiveren, hvis de unge da nogen sinde skulle få arbejde, kan have et håb om, at de har lært at stå op om morgenen. Lønnen, eller jeg vil nu hellere sige almissen, på 650 kr. er noget, der ligner en hån.

Til sidst vil jeg bare sige, at jeg er enig med hr. Carsten Andersen i, at en udvidelse af aldersgruppen ville være god. I går måtte vi høre, hvordan § 97 A-beskæftigelsesprojekterne for dem over 25 år skulle sættes ned, fordi man nu havde fået gjort nogle midlertidige stillinger inden for arbejdsformidlingen permanente.

Kaj Poulsen (S):

Jeg er i den situation, at jeg kan sige tak for modtagelsen af dette forslag til SF og VS, og at jeg kan sige, at et par af regeringspartierne har udtalt sig meget klart. Hvad de andre regeringspartier vil, ved vi ikke, men det tager vi som et udtryk for den interesse, man har for det problem, vi behandler her i dag.

Det forslag, som vi beder regeringen om i indeværende folketingssamling at udarbejde, skal være et forslag om en landsdækkende ungdomsgaranti. Vi siger i beslutningsforslaget, at for at ambitionsniveauet ikke skal være for højt, skal der indføres ungdomsgaranti gradvis, således at ungdomsgaranti for 16–19-årige indføres i 1985 og for 20–22-årige i 1986, og at de 23–25-årige skal være omfattet af garantien i 1987. Selv med denne gradvise overgang er der ingen tvivl om, at ambitionsniveauet er højt. Folketinget bør også sætte ambitionsniveauet højt, når det drejer sig om problemer af den karakter, som dette forslag omhandler.

Undervisningsministeren fortalte os her i dag, at han tidligere havde sagt mange positive ting om det forslag, vi behandler her. Det gjorde han også den 2. december 1983, da vi sidst behandlede forslaget. Men hvad var det, undervisningsministeren også sagde dengang, og som nu altså er overtaget af det konservative folkepartis ordfører? Det er, at man er bange for en egentlig ungdomsgaranti, fordi man vækker nogle forventninger hos unge ude omkring, og så nøjes man med ikke at gøre noget. Så nøjes man med ikke at gøre noget. Den måde løser man ikke problemerne på.

Ministerens sagde også, da vi sidst behandlede dette forslag, at vi i udvalgsarbejdet skulle diskutere, hvilke ting der skulle gennemføres for at løse problemerne. Vi har haft et valg i mellemtiden, men imidlertid er der sket det, at regeringen er kommet med et forslag om en ungdomspakke. Der er – det skal vi medgive – positive ting i den, og derfor stemte vi naturligvis også for den. Men er problemet ikke større end det, ministeren har lagt op til? Eller vurderer man ikke problemet så højt?

Vi vil bare sige, at det efterhånden er bevist, at vi løser ikke ungdomsbeskæftigelsesproblemet ved pæne udtalelser og indholds-løse forslag. Der må og skal handling til, hvis dette problem skal løses. Vi har ikke råd til at tabe eller glemme generationer, fordi man kun har smukke bemærkninger, smarte formuleringer samt en håndfuld sympati i form af penge til underhold tilovers for de unge af i dag.

Hvis folketingsflertallet mener, at det skal gøre det til en livsstil for 1980ernes unge, at

[Kaj Poulsen]

de skal være uden muligheder for at færdiggøre deres uddannelse og uden beskæftigelse, skal man i dag kun holde de pæne taler og de forstående taler, som man i øvrigt også gjorde i valgkampen fra samtlige partiers side, og så igen læne sig tilbage i stolen.

Det har også været dette folketings ansvar, at de unge må leve med en følelse af at være kasserede generationer, uden at vi har kunnet gøre noget effektivt for at hjælpe dem. Vi bør hjælpe dem til at forstå, at samfundet også har brug for dem.

Det afgørende for socialdemokratiet er, at de unge primært tilbydes uddannelse, men at unge, der ikke har lyst til eller mulighed for at tage en uddannelse, skal gives jobtilbud. Det er her, vi må påpege, at regeringen og regeringspartierne særlig har svigtet. Man har gennemført forslag for de unge, de smukke og de rige, men man har glemt de dårligst stillede i samfundet.

Fru Connie Hedegaard mente ikke, at der var kommet noget positivt ud af ungdomsgarantiforsøgene i Århus og Storstrøms amter præcis på dette område. Jeg kunne forstå, at fru Connie Hedegaard havde slået op i ordbøger for at forstå, hvad det er, der står i det socialdemokratiske forslag. Det havde været en lettelse for folketinget, hvis fru Connie Hedegaard havde slået op i de rapporter, der var kommet fra ungdomsgarantiforsøgene, og set, at man havde fået fat i præcis den dårligst stillede gruppe, og at man havde fået placeret 80 pct. af den dårligst stillede gruppe i uddannelser og beskæftigelse. Det siger man nej til nu, og det er den gruppe, der måske har allermest behov for, at vi får gang i ordningen. Derfor må de forsøgsordninger, der har været gennemført, og som nu er droppet igen, tages op som landsdækkende ungdomsgaranti. Vi mener, at både de positive og de negative erfaringer med de ungdomsgarantiforsøg, man har haft i Århus og Storstrøms amter, kan være medvirkende til, at vi får gennemført en ungdomsgarantiordning i landet, således at vi kan garantere de unge arbejde og give dem muligheder i fremtiden.

Så vil jeg gå over til at kommentere de enkelte ordføreres taler. Jeg vil gerne sige til ministeren en gang til, at vi naturligvis også har set regeringens ungdomsprogram. Men regeringen og undervisningsministeren er vel også enige i, at det ikke løser vores proble-

mer? Hvordan løser vi problemerne med de 9.000 unge, der har påbegyndt en uddannelse og ikke kan færdiggøre den? Ministeren er jo kendt for bare at se på stole rundt omkring og prøve at presse nogle flere unge mennesker ind i uddannelserne. Det løser vi heller ikke problemerne med, og vi står over for problemer på dette område, som skal løses.

Hr. Tørnæs siger: er det ikke rigtigt, at der er gjort mere end nogen sinde for de unges beskæftigelse i denne regerings tid, også mere end under tidligere regeringer? Man er kommet med et ungdomsprogram – erkendt – men hvad er så gået i den modsatte retning? Det synes jeg at hr. Ole Vig Jensen som jeg skal komme tilbage til lidt senere, også skal lytte efter. Er det ikke sådan, at man har fjernet ungdomsgarantiordningerne? Er det ikke sådan, at man har forringet jobskabesordningerne? Er det ikke sådan, at man har beskåret specialarbejderuddannelsen, efteruddannelsen? Er det ikke sådan, at vi ude på de institutioner, hvor man i dag tager de unge mennesker ind, må afskedige personale, således at de ikke kan løse deres opgaver og videreføre den positive indsats, der er blevet gjort? Er det ikke sådan, at arbejdsministeren i øjeblikket arbejder med regler om, at der skal afskediges 500 mennesker inden for AF-systemet, således at de opgaver ikke kan løses, hvor vi skal prøve at få placeret unge mennesker? Og hvor er så den positive indsats henne, hvis vi skal både tage brutto- og nettovirkningen? Vi kan tage vejledningskurserne, som regeringen også ønskede at fjerne. Dem har vi stadig væk, ikke på grund af regeringen, men på trods af regeringen, fordi folketingets flertal sagde noget andet.

Jeg må sige til hr. Ole Vig Jensen, at det var en meget pæn tale. Det var dejligt at høre, at man var enig med socialdemokratiet. Men det var mærkværdigt at lytte til hr. Ole Vig Jensen, da han sagde det samme, som ministeren og også fru Connie Hedegaard sagde: vi er betænkelige ved en egentlig ungdomsgaranti. Var det ikke det, det radikale venstre gik til valg på i 1979? Er det ikke det radikale venstre og socialdemokratiet, der har stået for hele indsatsen på ungdomsområdet med positive virkninger? Og er det ikke det radikale venstre, der har været grundlaget for, at disse positive virkninger nu er væk med de beskæring, som jeg omtalte

[Kaj Poulsen]

for et øjeblik siden? Jeg ved godt, at det radikale venstre fortæller deres kandidater rundt omkring – jeg deltog i et møde forleden dag i Ålborg – at det radikale venstre nu har sørget for, at der er kommet 1 mia kr. mere til ungdomsbeskæftigelsen, men de har vist glemt at trække nogle minusser fra. Jeg synes, det er beskæmmende, at det radikale venstre på den måde har forladt den politik, som var så positiv.

Hr. Ole Vig Jensen siger, at alle, der forlader folkeskolen, kan komme i uddannelse. Ja men det er jo ikke noget nyt: problemet har været og er i dag det efterslæb, vi har. De mange uddannelsespladser, vi har, skyldes de bevillinger, som det radikale venstre og socialdemokratiet tidligere har været med til at gennemføre, og det er noget positivt på det område, men efter den modtagelse, vort forslag har fået her i dag, er der altså ikke flertal i folketinget for, at det skal være en pligt for staten, kommunerne og erhvervslivet at hjælpe de unge med at løse denne opgave. Det synes vi er beklageligt.

Ole Vig Jensen (RV):

Jeg synes, hr. Kaj Poulsen efterlod et alt for sørgmodigt indtryk af, hvad det egentlig er, vi her i fællesskab har gjort for at skaffe øget uddannelse og beskæftigelse til unge. Ærlig talt, hr. Kaj Poulsen, det var ikke nogen rimelig vurdering af, hvad socialdemokratiet i øvrigt selv har været med til, men lad det nu være. Sandheden er jo, at det, vi har lavet samlet i dette år både i kroner og øre – og det er jo faktisk noget med en milliard – og i antallet af pladser, dvs. i det hele taget med hensyn til, hvor mange unge der får glæde af det, slår alt, hvad der hidtil er gjort. Det siger jeg ikke for at bebrejde socialdemokratiet, at de har gjort for lidt tidligere, men sandheden er altså, at der har aldrig været skabt så mange aktiviteter, som skulle løse de problemer, vi har med hensyn til ungdomsarbejdsløsheden, og derfor var det lidt sørgmodigt at høre hr. Kaj Poulsens afslutning. Det, jeg beklager, når det endelig skal være, er, at hr. Kaj Poulsens parti ikke altid er klar til at være med til at finansiere de mange gode tanker.

Connie Hedegaard (KF):

Jeg blev ærlig talt også lidt forbløffet over at høre hr. Kaj Poulsens utrolig nedgørende holdning over for de resultater, som regeringen rent faktisk har opnået i henseende til at give de unge flere muligheder. Jeg erkendte da netop, at arbejdet jo ikke er slut dermed, for der er mange opgaver, mange ideer, mange nye forslag og mange nye initiativer, som vi stadig væk skal have taget fat på, men det, jeg prøvede at give udtryk for, var altså, at vi ikke mener, det gavner nogen at give de unge en garanti, som vi alligevel ikke på nuværende tidspunkt kan lægge et reelt indhold i.

Hvad angår hr. Kaj Poulsens bemærkninger om ungdomsgarantiforsøget, sagde jeg ikke, at det overhovedet ikke havde virket, jeg sagde bare, at det ikke havde nået målgruppen, nemlig den svageste del af gruppen, i tilstrækkelig grad. I den forbindelse vil jeg gerne citere fra Søren Winters »Ungdomsgaranti – i teori og administrativ praksis«. Søren Winter var med til at evaluere forsøget i den forskningsgruppe, som beskæftigede sig med ungdomsgarantiforsøget. Han skriver på side 3 deri:

»Over 60 pct. af de unge vender tilbage til arbejdsløshed, når deres 9 måneders tilbud er afsluttet, og det er de svagest udrustede, der både har fået de lavest prioriterede og mindst kvalificerende tilbud, og som med størst sandsynlighed vender tilbage til de arbejdsløses rækker efter forsøget.«

Ritt Bjerregaard (S):

Hr. Ole Vig Jensen har meget ret, når han hæfter sig ved, at der i fællesskab herinde i folketinget er gennemført ganske store foranstaltninger til afhjælpning af ungdomsarbejdsløsheden, og det var jo også en af grundene til, at socialdemokratiet meget positivt gik ind i forhandlingerne efter valget for at prøve at nå et resultat, hvad der desværre ikke lykkedes. Men hr. Ole Vig Jensen ved også godt, at han ikke har ret, når han siger, at socialdemokratiet ikke var villig til at finansiere de foranstaltninger, vi gerne ville have gennemført. Det var vi, og det lagde vi konkrete forslag frem om.

Det, hr. Ole Vig Jensen glemmer, og det, som hr. Kaj Poulsen prøvede at understrege, er, at det er utilfredsstillende, at man med den ene hånd laver programmer, som man kan lægge frem, der ser flotte ud og i et vist

[Ritt Bjerregaard]

omfang er gode, og med den anden hånd skærer ned, beskærer de reelle uddannelser og de uddannelsesmuligheder, der er, forringer skolernes muligheder for at klare de problemer, der vitterlig er for disse årgange i disse år. Det er dér, vi synes der burde være en bedre sammenhæng, og det håber jeg meget vi får lejlighed til at få undersøgt nærmere under udvalgsarbejdet.

Kaj Poulsen (S):

For at hr. Ole Vig Jensen ikke skal få et alt for sørgmodigt indtryk af, hvad socialdemokratiet er villig til, skal jeg gøre opmærksom på, at vi bagefter skal behandle et forslag, hvor vi har anvist finansieringen, så hvis det er det, der er problemet for det radikale venstre, håber vi selvfølgelig på at få nogle positive bemærkninger til dette forslag.

Til fru Connie Hedegaard kan jeg sige, at de første rapporter, der er kommet fra Storstrøms amt, ikke var særlig positive, men i 1982 kom vendingen, for da havde man fået organisationen i orden, man havde fået placeret mennesker de rigtige steder, og konklusionen for de svagest stillede er det mest positive i den rapport. Der konkluderes, at man af de 20 pct. dårligst stillede i samfundet har fået placeret 80 pct. i enten beskæftigelse eller uddannelse. Hvis det ikke er positivt i forhold til, hvad vi i øvrigt ser, så ved jeg ikke, hvad det er.

Jeg vil da gerne medgive fru Connie Hedegaard, at der er mange nye og bedre ideer, som vi skal tage fat på, men må vi ikke høre noget om dem, fru Connie Hedegaard? Det hjælper ikke bare at stå og sige det. Hvad er det for nye, gode og bedre ideer ud over det, der ligger her? De flotte taler har vi ikke brug for, de flotte talers tid må være forbi; der skal handling til. Derfor er det ikke nok med den slags formuleringer, hvis man vil noget på området.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg var bevidst meget positiv i mit indlæg til at begynde med, fordi jeg håbede, vi kunne undgå smålig polemik, men det kan vi altså ikke, og derfor bliver jeg nødt til at komme med et par enkelte sætninger.

For det første til fru Ritt Bjerregaard. Det er rigtigt, at vi, samtidig med at vi øger bevilningerne enormt, med 500 mill. kr. på visse

områder, på andre meget små områder skærer lidt ned, meget lidt. Men det vil være sådan under enhver dynamisk regering, at man i takt med, at problemerne ændrer sig, øger på visse felter og sænker på andre felter. Det, man skal se på, er nettoresultatet, ikke nødvendigvis målt i penge, men målt i indsats. Hvis vi måler det i penge, er der – det kan man se på finansloven – tale om, at de meget små beskæringer følges op af en massiv ekstra pengeindsats på 500 mill. kr. Hvad angår antallet af pladser, er der tale om en så stor ekstra indsats på 12.000 eller 16.000 pladser – alt efter hvordan man gør det op – at det er helt uden sidestykke i tidligere år.

Lad mig opsummere, hvad der var foregået. I den socialdemokratiske regerings tid skete der det, at man ganske vist udvidede antallet af pladser, men man kunne slet ikke følge med stigningen i ungdomsarbejdsløsheden og stigningen i ungdomsårgangene. Nu er der sket det modsatte: de sidste to år har vi været på vej til at indhente stigningen i ungdomsarbejdsløsheden. Nu har vi indhentet stigningen, nu overgår hastigheden i øgningen af antallet af pladser hastigheden i stigningen af antallet af unge ledige. Her i 1984 vil der ske det, at antallet af unge ledige for første gang falder, samtidig med at tilbuddene til unge ledige stiger med et sted mellem 12.000 eller 16.000, alt efter hvordan man gør det op, oven i de 10.000, der blev skaffet sidste år. Det vil sige, at der er tale om et utroligt positivt vendepunkt.

Undskyld, jeg bliver nødt til at gøre opmærksom på det, men værdien af det, der er gjort, ses faktisk klarest ved at sammenligne med det, der blev gjort i årene, før denne regering trådte til.

(Kort bemærkning).

Poulsen (FP):

Det er faktisk lidt fantastisk, at fru Ritt Bjerregaard kan stå heroppe og sige uden at fortrække en mine: vi har skam anvist finansieringen af dette forslag. Ja, det har socialdemokratiet da på den vanlige facon: skatterne skulle stige, afgifterne skulle op, med det resultat at vi fik flere arbejdsløse, men det er altså ikke den vej, vi skal. Og når fru Ritt Bjerregaard taler om nedskæringer, lyder det, som om det var værre end en vis mand selv. Det er jo så lidt, denne regering

[Poulsgaard]

skærer ned, der er næsten ingen forskel. Hvad er det, den svenske regering er i færd med nu? Det er en socialdemokratisk regering, og den anerkender nødvendighedens lov, som denne regering og socialdemokratiet, hvis de kom til, også er nødt til at gøre. Vi kan ikke blive ved med at køre med kæmpeunderskud og blive ved med at forgælde nationen. Det er derved, vi begår en forbrydelse mod de unge, det er derved, vi skaffer arbejdsløshed. Vi skal den anden vej frem. Så kan hr. Kaj Poulsen smile, men han gad jo ikke ofre 2 minutter på min omtale af § 75-forslaget, skønt det er det eneste forslag, vi kan få løst ungdomsarbejdsløshedsproblemet med.

(Kort bemærkning).

Ritt Bjerregaard (S):

Sin vane tro vil hr. Poulsgaard gerne tale om noget andet. Jeg skal ikke gå ind i en debat om den generelle økonomiske politik og de forslag, socialdemokratiet har i mod-sætning til regeringen.

Jeg vil kun gøre den bemærkning til undervisningsministeren, at jeg tror, det er nødvendigt at have større opmærksomhed henvendt på de systemer, vi har bygget op, og den standard, der er for disse systemer. Vi har i socialdemokratiet aldrig nogen sinde argumenteret for, at ting ikke skulle forandres, og at man ikke kunne overflytte ressourcer, men vi er bekymrede for, at regeringen på den ene side gør meget ud af, hvad de vil gøre for at bekæmpe ungdomsarbejdsløsheden med forslag, som er klart inspireret af det ungdomsgarantiforslag, vi behandler i dag, men samtidig undlader at følge det op på de formelle systemer, dvs. på de skoler, der eksisterer, og på de vilkår, der er på disse skoler. Det bliver vi nødt til at se nærmere på under udvalgsbehandlingen.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Hr. Poulsgaard var så ked af, at jeg ikke kommenterede, hvad der ligger i forslaget om grundlovens § 75, men det var ellers for at skåne hr. Poulsgaard for at blive mindet om, hvad det var. Det er et forslag, der, som jeg tidligere har sagt, vil virke godt med en dæmpet militærmusik i baggrunden. Det, det

går ud på, er jo, at de arbejdsløse skal møde kl. 6 om morgenen på standpladsen, så kan arbejdsgiverne gå rundt og se på dem og mærke, hvem der har flest muskler, og derefter skal den, der byder højest på den arbejdskraft, man synes bedst om, have ret til at have den arbejdsløse. Hvis hr. Poulsgaard ikke kan huske det, kan jeg henvise til selve forslaget; det findes her i folketinget stadig væk.

Hr. Poulsgaard siger videre, at det ikke må koste penge, og havde i den forbindelse to forslag. Det ene var, at vi nu skulle give noget mere til landbruget, således at der kunne komme flere i beskæftigelse i landbruget, for dér har man ikke gjort en snus. Jeg skal gøre hr. Poulsgaard opmærksom på, at hr. Poulsgaards parti stemte imod et socialdemokratisk forslag om jobskabelse i landbruget, et forslag, som man ganske vist må erkende giver en ussel løn, men altså et forslag, hr. Poulsgaards parti stemte imod.

Til slut vil jeg bare spørge hr. Poulsgaard: hvor mange fodermestre tror hr. Poulsgaard får hushjælp, hvis hans idé kan gennemføres?

(Kort bemærkning).

Poulsgaard (FP):

At hr. Kaj Poulsen igen står heroppe og taler ringeagtende om forslaget om opfyldelse af grundlovens § 75, gør ikke hans ord rigtigere, det har jeg diskuteret før med hr. Kaj Poulsen. Jeg tror, vi bliver nødt til at fremsætte det forslag igen, så vi kan få en reel forhandling om det, for det vås, hr. Kaj Poulsen kommer med, hører ingen steder hjemme.

Jeg tror ikke, hr. Kaj Poulsen behøver at bekymre sig om fodermestre; de kunne nok få hushjælp, for de er ikke så dårligt lønnede i dag. Ganske almindelige arbejdere, hvor mand og kone begge havde udearbejde, ville vælge at ansætte en ung pige eller en ung mand til at passe huset, hvis de kunne trække lønnen fra i skat. Deri ligger der en masse arbejdspladser, men det går hr. Kaj Poulsen og hans parti imod, for man tror, det kun er de rige, der kunne finde på at ansætte en hushjælp. Jeg tror imidlertid, at hr. Kaj Poulsen tager hundrede procent fejl også i det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til det den 12. april 1984 nedsatte udvalg vedrørende forslag til folketingsbeslutning om fremskaffelse af praktikpladser til EFG-lærlinge (beslutningsforslag nr. B 17). Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 60:

Forslag til folketingsbeslutning om iværksættelse af initiativer til løsning af lære- og praktikpladsproblemer. (Praktikpladsgaranti).

Af Ritt Bjerregaard (S) m.fl.
(Fremsat 13/3 84).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg ville ønske, at man kunne løse lære- og praktikpladsproblemet ved at vedtage en garanti om, at alle skal have plads senest ½ år efter afslutningen af basisåret, men det løser jo ikke problemet. Hvad vil man gøre ved de områder, hvor der er meget dårlige beskæftigelsesmuligheder, og hvor der i de senere år er lukket mange, mange unge ind på EFG-basisåret? Vil man f.eks. skaffe pladser ved at oprette frisørsaloner på hvert gadehjørne til alle de frisørelever, som mangler plads? Og hvad vil man gøre på HK-området? Man er da nødt til at sikre, at de pladser, der skabes, skabes inden for områder med gode beskæftigelsesmuligheder.

Det ligger jo i EFG-systemets natur, at man kan få disse problemer med, at de unge har søgt ind på bestemte områder på skolerne, hvor kapaciteten ikke passer til det fremtidige behov på arbejdsmarkedet. Hvad vil man egentlig gøre ved det? Det er ikke mig, der har opfundet EFG-systemet, men så vidt

jeg kan se, er man nødt til at gøre mere end blot at lave en garanti. Vel, det vil forslagsstillerne også, men der er andre elementer, og dem vil jeg gerne sige lidt om.

Man nævner etablering af nye uddannelser. Jeg er enig – det skal vi gøre, og der er jo også ganske mange nye uddannelser på vej, man behøver blot at læse s. 8 i regeringens ungdomsprogram, så vil man kunne se en lang liste over nye 2. dels tilbud.

Det siges ganske vist, at det går lidt langsomt f.eks. med at få startet disse ældreuddannelser, og det skal jeg være den første til at beklage. Jeg mener, det går helt uantageligt langsomt, og det har jeg også meddelt dem, der sinker det, bl.a. de kommunale organisationer og nogle organisationer på arbejdsmarkedet. Man skal imidlertid huske, at det er brancherne, som skal skaffe pladserne, og derfor er det lidt vanskeligt at mase en løsning ned over hovedet på brancherne. Det lyder måske mærkeligt, at jeg står og formår socialdemokratiet til tålmodighed over for arbejdsmarkedets parter, men det bliver jeg faktisk nødt til, for hvis man vil have arbejdsmarkedets parter til at arbejde med, må man også væbne sig med tålmod; man må nøjes med at skubbe og presse og lokke, man kan ikke trylle pladser frem, hvis arbejdsmarkedets parter ikke er indstillet på det.

Så nævnes der denne AER-løsning, vi drøftede i går. Jeg skal kun føje til, at en sådan løsning kan blive aktuel.

Forslaget om at lave kvoter drøftede vi også i går. Jeg synes, dette forslag havde passet bedre i går, og jeg ved ikke, hvorfor de to forslag ikke kommer på samme dag, men det skal jeg ikke blande mig i. Der blev ført en lang debat, og jeg skal ikke gentage, hvad der dér blev sagt om kvoter, men blot sige, at det jo ikke er morsomt for et ungt menneske at blive ansat i en virksomhed, som hellere ville være fri for at have den pågældende. Jeg ved heller ikke, hvordan man vil gøre det muligt for de organisationer, som skal administrere det, at nå ud i hver enkelt virksomhed og få fordelt disse kvoter. Det bliver meget besværligt. Det ville være dejligt, hvis det kunne løses sådan, men jeg er bange for, at det gør mere skade end gavn.

De foreslåede skolekurser som supplement til praktik i ikke-godkendte virksomheder er vist noget nyt i forslaget. Det var jo allerede med i regeringens oplæg, og jeg nævnte det